

1. CITACE JUDIKATURY

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 9. 2008, sp. zn. 6 Ads 94/2007

Ke skutečnostem a průběhu řízení:

Krajský úřad kraje Vysočina potvrdil rozhodnutí, kterým byla zamítnuta žalobcová žádost o dávku sociální péče. Následně Krajský soud v Brně zamítl rozsudkem ze dne 18. 1. 2007, sp. zn. 22 Cad 107/2006 žalobu na zrušení výše uvedeného rozhodnutí. Proti tomuto rozsudku byla podána kasační stížnost.

Z odůvodnění a výroku:

V daném případě správní orgány vycházely pouze z posouzení příjmové a výdajové stránky žalobcovy finanční situace. Přitom zařadily zjištěný příjem žalobce – výhru v zákaznické soutěži, spočívající v pravidelně se opakující měsíční výplatě částky 11 000 Kč k rukám žalobce – do příjmů započítatelných z hlediska zákona o životním minimu, konkrétně jako příjem dle § 6 odst. 1 písm. j) tohoto zákona. Tuto právní otázku však již Nejvyšší správní soud řešil, a to v rozsudku ze dne 25. 7. 2007, sp. zn. 3 Ads 112/2006 (který se týkal shodné výhry, avšak ve vztahu k dávatelce sociální péče žalobcovy manželky – V. V.), přičemž dospěl k závěru, že výhru v loterii pod příjem uvedený v § 6 odst. 1 písm. j) zákona o životním minimu podřadit nelze.

(...)

Tuto skutečnost pak potvrdil i ve svém rozsudku ze dne 12. 6. 2008, sp. zn. 3 Ads 3/2008, kde soud posuzoval povinnost žalobcovy manželky vrátit opakovanou dávku sociální péče, na základě toho, že správnímu orgánu neoznámila, že jejímu manželovi byla od února 1998 vyplácena společností Ahold Czech Republic, a. s., výhra v částce 11 000 Kč měsíčně, přičemž se podle správního orgánu jednalo o skutečnost rozhodnou pro nárok na dávku sociální péče podle § 6 odst. 1 písm. j) zákona o životním minimu.

(...)

Nejvyšší správní soud nevidí důvodu, pro něž by se měl od těchto závěrů odchylovat a proto z nich vycházel i v nyní souzené věci. Je patrné, že právní názor správních orgánů, jakož i krajského soudu je v této otázce chybný a je tak důvodem pro zrušení rozsudku krajského soudu.

(...)

Pokud se pak krajský soud na straně 13 svého rozsudku odhodlal k citaci judikatury, učinil tak zcela nepřijatelnou formou. Smysl citace judikatury spočívá v argumentačním využití závěrů již vyřčených uznávanou autoritou soudního typu a v možnosti z toho plynoucí, spočívající ve zkrácení vlastního odůvodnění. Aby však takový odkaz

splnil v plné míře svůj účel a byl v souladu s požadavkem přezkoumatelnosti daného rozhodnutí, musí být odkazované rozhodnutí jednoznačně specifikováno způsobem, který umožní i účastníkům řízení jeho rozumnou dohledatelnost (k zažitým zahraničním způsobům citací srov. např. Z. Kühn, H. Baňouch: O publikaci a citaci judikatury aneb proč je někdy judikatura jako císařovy nové šaty, in Právní rozhledy č. 13/2005, C. H. Beck, str. 484 – 491). V českém právním prostředí je zvykem v citaci rozhodnutí českých justičních orgánů uvádět minimálně soud, který rozhodnutí vydal, datum jeho vydání, číslo jedací či spisovou značku, a zdroj, podle něhož bylo rozhodnutí citováno, resp. zda bylo či nebylo publikováno (v případě rozhodnutí publikovaných v oficiálních Sbírkách pak obvykle postačí identifikace číslem přiděleným citovanému rozhodnutí v takové Sbirce a označením Sbírkou, tedy např. „č. 1390/2007 Sb. NSS“).

Pomine-li kasační soud, že mu byl krajským soudem „vložen do úst“ právní názor Krajského soudu v Ostravě (v případě citace označené jako „Ejk 99/2006“ se nejedná o „právní stanovisko Nejvyššího správního soudu“, ale o rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 12. 2005, sp. zn. 38 Cad 22/2004), musí, jako odporující výše uvedeným principům, odmítnout označování odkazované judikatury evidenční značkou, používanou pro vnitřní potřeby databáze rozhodnutí správních soudů, jím spravované. Takové označení prejudikatury významně snižuje argumentační hodnotu odkazu samotného. Lze jen dodat, že pod označením „Ej 308/2006“ se skrývá rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 8. 2006, sp. zn. 1 Aps 2/2006.

Kasační stížnost byla shledána důvodnou, Nejvyšší správní soud proto napadený rozsudek krajského soudu dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

» Poznámky:

Citovat se má rozumně, což platí i o citování judikatury v rozsudcích. Obecně platí, že judikatura v jiných věcech by se měla v rozsudcích objevovat buďto jako argument ustálené soudní rozhodovací praxe, anebo – ale to spíše výjimečně – jako argument svědčící pro to, že věc je právně složitá a že jasný právní názor se teprve hledá.

Jestliže v rozsudku čteme, že se také má citovat v zájmu zkrácení vlastního odůvodnění, lze to považovat spíše jako snahu posvětit to, že rozsudky mají být pokud možno stručné. Pak ale opravdu velmi záleží na korektnosti citace, aby tomu rozuměl každý.

To, že krajský soud používal evidenčního označení z databáze rozhodnutí správních soudů jím spravované, samozřejmě nebránilo Nejvyššímu správnímu soudu snadno prohlédnout omyl, ke kterému došlo. Smysl argumentace NSS tedy tkví ve zdůraznění transparentnosti a všeobecné srozumitelnosti a použitelnosti rozsudků jako veřejných dokumentů.

V současné době se většinou „googluje“, to však nic nemění na tom, že je správné uvést, kdy a který soud rozsudek vydal a označit spisovou značkou, jak je u nás

zvykem. Na rozsudky stále více a více uživatelů dosáhne dálkovým přístupem z databází „vysokých“ soudů, a protože je k dispozici verze, která je určitým způsobem upravována z originálu, je – i s ohledem na práva provozovatelů databází – třeba odkazovat i na zdroj, tedy např. u databáze Nejvyššího správního soudu na adresu www.nssoud.cz. Je pozoruhodné, že i toto vše se dostalo do odůvodnění rozsudku.

Evropská unie by nebyla tím, čím je, kdyby Evropská komise neprosazovala už od roku 2010 jednotný systém identifikace judikatury. Identifikátor ECLI má pět prvků (označení ECLI; kód členského státu, o jehož soud se jedná, nebo kód Evropské unie, jde-li o soudy Evropské unie; zkratka pro soud, který dané rozhodnutí vydal; rok vydání rozhodnutí; pořadové číslo o maximální délce 25 alfanumerických znaků a ve formátu zvoleném jednotlivými členskými státy nebo dotyčným nadnárodním soudem). Pořadové číslo nesmí obsahovat žádná interpunkční znaménka kromě tečky a dvojtečky, přičemž dvojtečka slouží k oddělení prvků ECLI. Identifikátor právě komentovaného rozsudku by vypadal takto: ECLI:CZ:NSS:2008:6Ads942007.1, komu se to tak líbí, ať zajásá. Ve veřejně přístupné databázi v červnu 2017 ale tento identifikátor dosud přiřazen nebyl, takže rozsudek tímto způsobem zatím nehledejte.

2. PRÁVNÍ VĚTA

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 9. 2008, sp. zn. 2 As 57/2008

Ke skutečnostem a průběhu řízení:

Kasační stížnost podal Magistrát hlavního města Prahy, odbor stavební proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 4. 2008, sp. zn. 7 Ca 168/2006, kterým bylo zrušeno jeho rozhodnutí týkající se umístění stavby „Obytný soubor Chlebovická“, protože stanovisko dotčeného orgánu na úseku ochrany přírody a krajiny ve smyslu § 12 zák. o ochraně přírody a krajiny nebylo vydáno ve formě rozhodnutí, jako výsledek správního řízení. Úřad dovozuje, že mělo-li by dojít v důsledku umístění stavby obytného souboru ke snížení nebo změně krajinného rázu, pak musí mít souhlas formu správního rozhodnutí, proti němuž lze podat odvolání. Pokud však k takovému zásahu podle posouzení příslušného orgánu ochrany přírody a krajiny nedochází, není třeba správní rozhodnutí vydávat, jak bylo judikaturou potvrzeno. Úřad proto nepovažoval za chybu, pokud akceptoval vyjádření dotčených orgánů státní správy na úseku ochrany přírody a krajiny, jak jsou rozděleny mezi Magistrát hlavního města Prahy a Úřad městské části Praha 3.

Z odůvodnění a výroku:

[Úřad] odůvodňuje správnost svého postupu především následováním rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2004, sp. zn. 7 A 85/2001, jehož právní věta zní: „Souhlas orgánu ochrany přírody k umístování a povolování staveb, jakož i k jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz ve smyslu § 12 odst. 2 zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, je ve správním řízení (§ 90 odst. 1 citovaného zákona) vydáván pouze tehdy, pokud příslušný orgán dospěje k závěru, že daná stavba nebo činnost by mohla snížit nebo změnit krajinný ráz; neučiní-li správní orgán takový závěr, pak žádné správní řízení vést nemůže.“

Žalobce a po něm i městský soud naopak vycházeli především z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2004, sp. zn. 6 A 97/2001, jehož právní věta zní: „Souhlasné nebo nesouhlasné stanovisko orgánu ochrany přírody k umístování nebo povolování staveb, jakož i k jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz (§ 12 odst. 2 zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny), je rozhodnutím vydávaným ve správním řízení vedeném tímto orgánem z vlastního podnětu, z podnětu jiného správního orgánu nebo na návrh účastníka řízení.“

Rozhodnou právní otázkou není za této situace pouze to, jak má být správně vyloženo ustanovení § 12 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny, ale jak má být vyřešen i vztah mezi těmito dvěma rozhodnutími, jimiž jej Nejvyšší správní soud vyložil. Odpověď na tuto otázku přitom musí být hledána při vědomí, že oběma těmito svými

rozhodnutími zdejší soud naplňoval současně svou roli soudu rozhodujícího jednotlivé právní případy a zároveň roli vrcholu soustavy správního soudnictví, jemuž přísluší sjednocovat v jejím rámci rozhodovací činnost jejich soudů, tedy obě role, jež jsou mu přisouzeny ustanovením § 12 odst. 1 s. ř. s., podle něžž platí: „(1) Nejvyšší správní soud jako vrcholný soudní orgán ve věcech patřících do pravomoci soudů ve správním soudnictví zajišťuje jednotu a zákonnost rozhodování tím, že rozhoduje o kasačních stížnostech v případech stanovených tímto zákonem, a dále rozhoduje v dalších případech stanovených tímto nebo zvláštním zákonem.“ I vztah nyní posuzované dvojice právních názorů vyslovených zdejším soudem tak musí být vyložen pohledem této jeho dvojediné role.

[Úřad] se v kasační stížnosti snaží vyložit, že obě tato soudní rozhodnutí nejsou v rozporu, a uvádí, že na něj dopadá pouze ta část výkladových pravidel v nich obsažených, jež podporuje právní závěry obsažené v jeho správním rozhodnutí. Proti této snaze musí zdejší soud jednoznačně uvést, že je nesprávná a vychází ze dvou souběžně působících pochybení v oblasti práce se soudní judikaturou.

Prvým z těchto pochybení je izolované čtení tzv. právní věty, tedy právního názoru extrahovaného ze samotného soudního rozhodnutí jeho upravovatelem, ať už je jím soukromý vydavatel Sbírek soudních rozhodnutí, či – jako je tomu v případě Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu – samotný soud. Je sice pravdou, že při čtení výše ocitované právní věty usnesení rozšířeného senátu sp. zn. 6 A 97/2001 lze dojít k závěru, že pro stěžovatelovu situaci z něj nevyplývá nic jiného než to, že pokud by se rozhodl orgán ochrany přírody vydávat souhlasné či nesouhlasné stanovisko, měl tak učinit formou správního rozhodnutí. K otázce, zda bylo v daném případě povinností orgánu ochrany přírody takové rozhodnutí vůbec vydat, se však již v právní větě samé neříká nic. K takovému závěru však může dospět opravdu jedině izolované čtení této právní věty v kombinaci s její absolutizací. Právní věta však nemá žádný vlastní život a existenci, když je pouhým pokusem o zhutnění myšlenky obsažené v rozhodnutí, z něž pochází, na němž však nezískává jakoukoli samostatnost, která by jí umožnila být aplikována nezávisle na rozhodnutí jako celku, nýbrž slouží spíše jako praktická nápověda či vodítko při hledání rozhodnutí, jež by mohlo dopadat na problém řešený v konkrétním aplikačním či interpretačním právním problému.

Proti absolutizaci tzv. právních vět se ostatně staví i relevantní odborná literatura zabývající se prací s judikaturou, když kritizuje, že „soudci přistupují k ‚právním větám‘ soudcovských precedentů jako k právním předpisům... Jakkoliv může být tato praxe užitečná s ohledem na nedostatek času, který má soudce k důkladné analýze judikátu, může na druhou stranu přispět k iracionálnímu zacházení s judikaturou a může vyvolat některé negativní následky... Problém vymezení aplikovatelné části rozhodnutí je i jedním z důvodů, proč se kontinentální právní věda i praxe zdráhá připustit formální závaznost judikatury vyšších soudů. V situaci, kdy je vázanost judikatury často (a chybně) ztotožňována se závazností právních vět publikované judikáty předcházejících, dostala by se takováto závaznost v podstatě na roveň závaznosti právního předpisu. V takovémto případě by se však stalo právo rigidním a nezpůsobilým

dalšího vývoje cestou pozdější soudcovské právo tvorby. I z těchto důvodů je nutno přistupovat k aplikaci právních vět opatrně a v případě pochybností je vždy nutno zvážit, do jaké míry lze vskutku právní větu daného případu s ohledem na fakta individuálního případu zobecnit.“ (Kühn, Z., Bobek, M., Polčák, R. (eds.): Judikatura a právní argumentace. Auditorium, Praha 2006, str. 120–121).

Nelze tak právní větu vnímat jako jakousi obdobu právní normy a chápat ji jako svébytné zachycení právního pravidla schopného samostatné existence, nýbrž je třeba ji vnímat jednak v kontextu právní normy, kterou má vykládat, a jednak v kontextu rozhodnutí, z něž pochází, jeho skutkových a právních okolností, jež se do ní nevešly. Je proto chybou, pokud je právní věta absolutizována a je jí argumentováno bez ohledu na konkrétní okolnosti rozhodovaného případu. Není proto správným takový postup, kdy je samostatně vykládána toliko právní věta a implicitně se tedy vychází z toho, že rozhodnutí říká pouze tolik, co říká sama právní věta, a co v ní není, není řešeno ani jím jako celkem.

Právě k tomuto chybnému postupu spočívajícímu v absolutizaci právní věty vytržené z kontextu rozhodnutí jako celku se uchýlil stěžovatel a z něj plyne jeho omyl. Přitom již pouhé nahlédnutí do celku daného usnesení rozšířeného senátu jasně svědčí o tom, že jsou v něm řešeny i otázky, o nichž stěžovatel tvrdí, že v něm řešeny nejsou, a to způsobem opačným, než se domnívá: „Právní názor, podle něhož orgán ochrany přírody vydává rozhodnutí ve správním řízení podle § 12 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny pouze tehdy, pokud dospěje k závěru, že stavba nebo jiná činnost může snížit nebo změnit krajinný ráz, zatímco v situacích, kdy dospěje k závěru opačnému, žádné správní řízení nevede a rozhodnutí nevydává, neobstojí.“

Vychází z „dikce citovaného ustanovení“, tedy toliko z jazykového výkladu, pomíjeje, že jazykový výklad je sice výkladem prvotním, ale pouze a jedině v tom smyslu, že se jím interpret poprvé seznamuje s obsahem právní normy, která je ukryta ve vykládaném právním předpisu. Zda extenze a intenze právní normy je skutečně taková, jak se zdá z jazykového výkladu právního předpisu, musí potvrdit nebo vyvrátit ostatní výkladové metody – především výklad teleologický, logický, systematický a případně historický, jejichž závěry je nezbytné poměřovat imperativem ústavně konformní interpretace a aplikace.

(...)

Z tohoto celkovějšího pohledu na usnesení rozšířeného senátu tak zjevně vyplývá správnost právního názoru městského soudu a naopak neudržitelnost postoje zastávajícího stěžovatelem. Jeho postoj by byl obhajitelný jedině při izolovaném čtení samotné právní věty a její chybné absolutizaci. Je-li přitom právní věty obecně nutno číst v kontextu celku rozhodnutí, z něž pocházejí, platí to ještě ve větší intenzitě o právních větách pocházejících z rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního senátu, jež je nutno číst i v kontextu sporu, z něž vzešly, tedy z rozporu mezi dvěma právními názory senátů Nejvyššího správního soudu, jehož řešení je podle § 17 s. ř. s. smyslem fungování tohoto vnitrosoudního tělesa. Nerespektování této skutečnosti pak tvoří

druhé pochybení stěžovatelovy argumentace. Stěžovatel se totiž snaží dokázat, že obě rozhodnutí nejsou v rozporu. To však v daném případě odporuje důvodu vydání tohoto usnesení rozšířeného senátu, jímž byla právě snaha prvního senátu Nejvyššího správního soudu odchýlit se od právního názoru dosud zastávaného a vyjádřeného právě v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2004, sp. zn. 7 A 85/2001, a dále v rozsudku ze dne 29. 6. 2004, sp. zn. 5 A 1/2002, a v rozsudku ze dne 15. 9. 2004, sp. zn. 6 A 144/2001, jak plyne z oddílu III usnesení rozšířeného senátu. Za situace, kdy důvod aktivace rozšířeného senátu byl právě ve snaze odklonit se od názoru zastávaného v tomto prve jmenovaném rozsudku, a výsledek této aktivace a závěr usnesení rozšířeného senátu byl v přitakání tomuto odklonu, nelze jistě tvrdit, že obě rozhodnutí nejsou ve vzájemném rozporu; naopak je třeba shledat, že právní názor, od něž se rozšířený senát rozhodl odklonit, pozbyl tímto své platnosti a nelze na něj odkazovat, tím méně pak způsobem, jak to činil stěžovatel.

Je tak zjevné, že z důvodu dvojice výše rozebranych pochybení stěžovatele při argumentaci judikaturou Nejvyššího správního soudu je nutno odmítnout jeho názor; že jsou oba rozebírané judikáty v zásadě ve shodě a oba podporují jeho právní názor; naopak je třeba přitakat městskému soudu v tom směru, že názor vyjádřený v rozsudku sp. zn. 7 A 85/2001 pozbyl argumentační platnosti, byv překonán usnesením rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2004, sp. zn. 6 A 97/2001, a pohledem právního názoru vyjádřeného v tomto usnesení již stěžovatelův právní názor a jeho postup v nyní přezkoumávané věci neobstojí.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

» Poznámky:

Povahu takzvané právní věty vymezuje právní věta vytvořená podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 9. 2008, sp. zn. 2 As 57/2008 takto: Takzvaná právní věta, tedy shrnutí právního názoru obsaženého v rozhodnutí soudu vytvořené pro účely publikace ve Sbírce soudních rozhodnutí, nepředstavuje obecně platné pravidlo schopné samostatné existence, nýbrž je třeba ji vnímat jednak v kontextu právní normy, kterou má vykládat, a jednak v kontextu skutkových a právních okolností rozhodnutí, z něž pochází. Je proto chybou, pokud je právní věta absolutizována a je jí argumentováno bez ohledu na konkrétní okolnosti rozhodovaného případu.

Interní směrnice předsedy Nejvyššího správního soudu říká, že právní větou se rozumí stručně a výstižně vyjádření právního názoru o otázce práva hmotného nebo procesního, jakož i o otázkách kompetenčních, z něhož vychází nebo o který se opírá některý výrok rozhodnutí nebo jeho část, popřípadě právního názoru, vysloveného jako *obiter dictum* v důvodech rozhodnutí. Všude tam, kde je to možné, obsahuje právní věta také vhodně začleněný poukaz na právní předpis, který je vykládán, a to jeho úplným a legislativně správným označením. Právní věta

zpravidla nebude doslovnou citací odůvodnění rozhodnutí, musí však v něm mít zřetelnou oporu. Právní věta je doplněna identifikačním údajem, z něhož je zřejmé, který soud nebo jiný orgán rozhodnutí vydal, jednacím číslem a datem rozhodnutí a údajem o tom, kdo právní větu nebo její návrh formuloval, lze-li takový údaj zjistit.

3. JUDIKÁT JAKO INFORMACE

***Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 22. 9. 2011,
sp. zn. 44 A 3/2011***

Ke skutečnostem a průběhu řízení:

Žaloba se domáhala zrušení rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti ze dne 11. 6. 2010, jímž nebylo nevyhověno odvolání proti částečně zamítavému rozhodnutí Městského soudu v Praze o žádosti žalobce o poskytnutí kopií pravomocných rozsudků. Ministerstvo spravedlnosti totiž již 11. 9. 2009 uložilo Městskému soudu v Praze vyřídit žádost o poskytnutí informací do 15 dnů po vyloučení údajů uvedených v ustanovení § 12 informačního zákona. Městský soud v Praze rozhodnutím ze dne 24. 9. 2009 rozhodl o částečném odmítnutí žádosti ve vztahu k příjmení vyjma iniciály, k datu narození a údají o bydlišti osoby žalobce a dalších fyzických osob (přitom však údaje o advokátech zastupujících účastníky před Vrchním a Nejvyšším soudem anonymizovány nebyly). Dne 26. 2. 2010 pak Městský soud v Praze rozhodl o částečném odmítnutí žádosti žalobce „v částech, které uvádějí informace týkající se osobnosti, projevů osobní povahy, soukromí fyzických osob a osobní údaje, zejména příjmení (vyjma iniciály), datum narození a adresu bydliště žalobce, jakož i jiných fyzických osob a čísla bankovního účtu žalobce“. Ministerstvo spravedlnosti napadeným rozhodnutím potvrdilo rozhodnutí Městského soudu v Praze a odvolání zamítlo. Na námítky týkající se výroku rozhodnutí Městského soudu v Praze reagovalo pouze větou, že podle názoru odvolacího orgánu je výrok napadeného rozhodnutí formulován dostatečně určitě.

Z odůvodnění a výroku:

Po posouzení předchozích žalobních bodů zbývá se zabývat jádrem žalobní argumentace, tj. otázkou oprávněnosti anonymizace textu požadovaných rozsudků. Podstatou námitek žalobce v této věci je skutečnost, že mu správní orgán poskytl pouze anonymizovanou kopii rozsudků, tj. s vyloučením příjmení, data narození a bydliště fyzických osob – účastníků, zmocněnců i svědků – policistů. Žalobce v ústavní rovině namítá, že napadenými rozhodnutími bylo dotčeno jeho právo na informace ve smyslu čl. 17 Listiny, resp. čl. 10 Úmluvy. Uvedený paušální závěr žalobce je však dle soudu třeba do jisté míry korigovat. Tímto soud zároveň upřesňuje svou dosavadní judikaturu k otázkám anonymizace soudních rozhodnutí vyžadovaných na základě informačního zákona a reaguje na skutečnost, že žalobce podává větší množství žalob v typově obdobných věcech, v nichž systematicky napadá praxi anonymizace soudních rozhodnutí. Niž uvedený rozbor by měl být zároveň vodítkem pro zlepšení dosud neuspokojivé praxe správního orgánu prvního stupně a v návaznosti na to i žalovaného.

(...)

Jednou z činností státních orgánů, o níž je třeba informovat, je i činnost soudů, jejímž výsledkem jsou rozhodnutí soudu. Soudy jsou zvláštními orgány státu, jejichž ústavně

garantovanou vlastností má být též jejich nezávislost a nestrannost, a to ve vztahu ke konkrétním osobám, ale též veřejnému mínění a zejména pak vůči státu samotnému. Jen dostatečnou ochranou jejich nezávislosti a nestrannosti může být garantována ochrana občanů před riziky autoritativního režimu nebo třeba před vmanévrováním soudu do účasti na veřejném lynči. Za tím účelem je tedy právo veřejnosti na přístup k informacím z činnosti soudů v konkrétních případech omezeno (v ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona pouze na konečná rozhodnutí soudů).

Jde o omezení práva nezbytné k ochraně práv druhých, tj. k ochraně účastníků dosud neskončeného řízení (č. 17 odst. 4 Listiny). Nepravomocná rozhodnutí lze poskytovat za předpokladu, že tím nebude ohrožena nezávislost a nestrannost soudů, např. hrubým a mimořádně nekorektním nátlakem veřejného mínění, popř. mocenských nátlakových skupin, vždy však za předpokladu, že k takové obavě jsou shledány konkrétní a dostatečné důvody (viz závěr části VII. nálezu Ústavního soudu ze dne 5. 5. 2010, sp. zn. I. ÚS 1885/09).

Zájem na veřejné kontrole řádného fungování soudní moci, jakožto nezastupitelné složky demokratického právního státu, se projevuje též zakotvením zásady veřejnosti soudního jednání v čl. 38 odst. 2 Listiny i čl. 96 odst. 2 Ústavy. Podle čl. 38 odst. 2 Listiny má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem. Podle čl. 96 odst. 2 Ústavy je jednání před soudem ústní a veřejné; výjimky stanoví zákon. Rozsudek se vyhláší vždy veřejně.

Veřejnost jednání sice může být omezena z důvodů vymezených procesními předpisy jak úplně, tak i jen vůči konkrétním osobám, rozsudek však musí být vyhlášen veřejně vždy. Proto i nepravomocné rozsudky je třeba principiálně poskytovat. Možnost omezení přístupu k nim je dána odlišnou povahou práva na informace podle čl. 17 Listiny a zásady veřejnosti jednání soudu dle čl. 38 odst. 2 Listiny.

U informací týkajících se probíhajícího, neukončeného soudního řízení je zákonem vzhledem k riziku možného ovlivnění soudce upřednostněna garance řádného výkonu soudnictví tím, že informace veřejnosti dle informačního zákona nelze poskytovat. Zásada veřejnosti jednání soudu odpovídá totiž pouze právu veřejnosti na korektnost průběhu soudního procesu dohlížet, nikoliv však právu ovlivňovat soudce v jeho rozhodování. Proto veřejnost v soudní síni nesmí do průběhu jednání jakýmkoliv způsobem zasahovat.

V opačném případě bude konkrétní osoba ze síně vykázána, potrestána pořádkovou pokutou, popř. se ve vážných případech dopustí i trestného činu. Naopak ustanovení procesních předpisů o nahlížení do spisu, která představují ve vztahu k informačnímu zákonu *lex specialis*, získávání těchto informací umožňují, což je však dáno tím, že jejich primárním účelem je ochrana práva účastníků řízení na spravedlivý proces.

Samou podstatou práva na spravedlivý proces je možnost svými argumenty reálně ovlivnit názor soudu v probíhajícím řízení. Účastníci na průběh soudního řízení vliv